СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 160. Джерзі Ситі, Н. Дж. вівторок, 15-го липня 1941. No. 160. Jersey City, N. J., Tuesday, July 15, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЯ У. Н. СОЮЗУ ПОЧАЛА СВОЄ УРЯДОВАННЯ

ДЖЕРЗІ СИТІ (Н. Дж.). — В понеділок почала урядувати Головна Контроля Українського Народного Союзу, вибрана на останній Конвенції. Головна Контроля уконстатувалася в такий спосіб: Дмитро Капітула, предсідник; д-р Володимир Галан, містопредсідник; д-р А. Т. Кібзей, секретар, а адв. Роман Смук і інж. Степан Куропась — члени контрольної Комісії.

РЕПУБЛИКАНЦІ КРИТИКУЮТЬ РУЗВЕЛТА ЗА ПОВІЛЬНЕ ЗБРОЄННЯ НАЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Джозеф В. Мартін, з Масачусетс, речник републиканської меншини в палаті послів, в офіціяльній заяві закинув президентові Рузвелтові, що його адміністрація не зуміла якслід узброїти націю, бо керівництво над національною обороною знаходиться у невідповідних руках: Републиканський лідер рівнож заявив, що це булоб великим злочином, колиб Америка післала своїх молодих людей на европейський фронт, бо на його думку, американська армія не є якслід приготована до того рода війни, що ведеться тепер в Европі.

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУЄТЬСЯ ЩОДО РЕЧЕНЦЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН. — Прихильники політики тепершньої адміністрації як рівнож ізоляціоністи очікують нетерпеливо повороту президента Рузвелта з його прогульки на ріці Потомак. Президент Рузвелт відбуває наради з провідником демократичної більшости сенату Барклеєм, сенатором з Кентокі. У вівторок рано президент Рузвелт матиме важну конференцію в справі проекту про продовження реченця військової служби.

Як відомо, продовження служби у війську домагається ген. Джордж Маршал, начальник Генерального штабу американської армії.

СТРАЙКИ СПРИЧИНИЛИ ВЕЛИКІ ШКОДИ.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни обчислив, що страйки у фабриках, що працювали для замовлення армії, принесли втрату 2,458,150 одно-робочих днів за перших шість місяців біжучого року.

Військові контракти були опізнені 187 страйками, в яких брало участь 213,150 робітників. Кожний страйк тривав пересічно одинацять днів та охоплював 1,144 робітників. Офіційні чинники заявили, що лиш кілька страйків можна приписати комуністичним чи націстичним впливам.

ЕКВАДОР ПЕРЕПРОШУЄ ПЕРУ.

ЛІМА (Перу). — Урядовий речник заявив, що граничний перуансько-еквадорський спір знаходиться в кінцевій стадії ліквідації, коли міністерство заграничних справ Еквадору вислало офіційну ноту, в якій перепросило Перу. Однак з Еквадору нема потвердження, чи справді така нота з офіційним перепрошенням була вислана до Перу.

ІСЛЯНДЦІ ГОСТИННО ПРИЙМАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ.

РЕЙКЯВІК (Ісляндія). — Американські вояки та моряки стрічають дуже гостинне приняття з боку ісляндців. Напитки, що знаходяться під державною контролею й продаються лиш ісляндцям за картками, дістаються американським воякам без спеціяльних труднощів. Населення Ісляндії, яке перед тим лиш з американських кін знало про американців, має нагоду зблизька тепер їх пізнати. На загал, воно відноситься до американців ввічливо.

НІМЕЦЬКІ КОНСУЛІ НЕ ВИЇХАЛИ ІЗ САН ФРАНЦІСКА.

САН ФРАНЦІСКО (Кал.) — Німецький консуль з Ню Йорку д-р Йоганнес Борчерс і консуль сотник Фріц Відеман з Сан Франціска не виїхали на японськім кораблі, як це було пляновано. Як відомо, американський уряд дістав від англійців спеціяльний дозвіл на переїзд британської бльокади для німецьких консулів, однак отягання британців з відповіддю мабуть змусило згаданих двох консулів виїхати до Німеччини через Японію. Одначе, японський корабель Явата Мару виїхав скорше та не забрав німецьких дипльоматів. Всякі намагання сот. Відемана завернути при помочі радія японський корабель назад до порту, не вдалися. Американські морські чинники не хотіли перевести згаданих німецьких консулів літаком на японський корабель, твердячи, що на такий крок вони мусілиб мати позволення з Вашингтону.

ПРАВОСЛАВНІ МОСКАЛІ МОЛЯТЬСЯ ЗА БОЛЬШЕВИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Митрополит московської православної церкви в Північній Америці Теофіль у спеціяльному пастирському листі завізвав всі московські православні церкви в Америці й Канаді відслужити спеціяльні молитви та богослуження за перемогу московського народу над Німеччиною.

АНГЛІЙЦІ В АМЕРИЦІ РАДІСНО ВИТАЮТЬ БРИТІЙСЬКО-СОВЄТСЬКИЙ ПАКТ

Англійські офіційні круги, як рівнож численна англійська кольонія у Вашингтоні, приняли з великою радістю підписання британсько-совєтського пакту. Спеціяльно тішить англійців цей факт, що Сталін зобовязався не підписувати сепаратного мира з Німеччиною, хоч знав добре, що всяка англійська поміч совєтській армії є дуже проблематичною та мусить бути спричини географічного положення, досить ограниченою.

Завзяття Сталіна воювати до кінця пояснюють собі англійці гарячим бажанням з боку Совєтів цілком знищити націонал-соціялістичну Німеччину.

РЕАКЦІЯ В АМЕРИКАНСЬКИХ УРЯДОВИХ КОЛАХ

Департамент стейту не дав про цей пакт жадної заяви, правдоподібно тому, що офіційно він ще не одержав повідомлення про підписання нового англійсько-совєтського пакту. У конґресових колах були ріжні коментарі. Здебільша всі сподівалися того. Ізоляціоністи мають новий арґумент, а саме, кажуть вони, що підписання пакту Англії зо Сталіном це зайвий доказ, що Злучені Держави Америки не повинні нічого мати спільного з европейською війною. Більшість демократів висловили своє вдоволення з нового пакту, зазначуючи, що Америка може помогти Росії в той спосіб, що помагатиме більше Англії. Републиканн висказали сумнів, чи варто Англії чекати на це, коли Сталін скаже підписувати мир з Німеччиною.

СОВЄТСЬКА АМБАСАДА ЗАПЕРЕЧУЄ, НАЧЕБТО МОСКОВСЬКИЙ УРЯД ОПУСКАВ МОСКВУ

Совєтська амбасада у Вашингтоні заперечила вістку, начеб то совєтський уряд з премієром Сталіном на чолі забирався покинути Кремль та перенестися до Ґоркого, на Уралі. Совєтські дипльоматичні чинники назвали ці донесення не тільки „страшною брехнею", але заявили, що совєтський уряд навіть не думає опускати Москву.

Вістки про це, що совєтський уряд опускає Москву, прийшли з Анкари, столиці Туреччини. Звідтам рівнож донесли, що англійська військова місія, яка тепер помагає большевикам, рівнож перенесла свій осідок до Ґоркого, бо німецька армія має бути всего 130 миль від Москви.

ОТТО ГАБСБУРҐ БОЇТЬСЯ МОСКОВСЬКИХ ВПЛИВІВ, КОЛИ АНГЛІЯ Й СССР ПЕРЕМОЖУТЬ НІМЕЧЧИНУ

Претендент до австрійського престола архикнязь Отто Габсбурґ заявив в інтервю, що хоч він не критикує нового англійсько-большевицького пакту, проте він бувби куди більш вдоволений, колиб Німеччину побили самі демократії, без помочі тоталітарної Росії. Перемога добута совєтською допомогою, каже Отто, відґребає старий московський пан-слявізм, так небезпечний для менших народів Центральної Европи, як рівнож внесе марксистський хаос в ряди европейського робітництва.

СОВЄТИ ПРИЗНАЮТЬ, ЩО МАЮТЬ ВТРАТИ, АЛЕ ДАЛЕКО МЕНШІ НІЖ НІМЕЧЧИНА

Совєтські звідомлення далі стверджують, що ціла Лінія Сталіна стоїть непохитно, хоч німцям удалось тут і там мати незначні льокальні успіхи. Совєти теж подають свої обчислення втрат, які понесли обидві воюючі сторони. Отже, згідно з совєтськими обчисленнями, Німеччина втратила досі в війні з Совєтами 1,000,000 вояків, 2,300 літаків і 3,000 повзів, а совєтські втрати виносять: 250,000 вояків, 1,900 літаків, 2,200 повзів. Далі звідомлення стверджують, що надзвичайно сильні німецькі наступи на шляху Вітебськ-Орша зістали відбиті. Німцям не вдалося прірвати оборонну лінію під Смоленськом, щоб мати вільний шлях у наступі на Москву, куди вони прямують. Зо звідомлення виходить, що найсильніша боротьба є ведена на просторі Псков-Полоцьк-Вітебськ. А також і в Басарабії, де, як кажуть Совєти, знищено цілий німецький механізований полк. Також здержано німецький наступ на Ленінград. Кожний кусень здобутої землі, оплачують німці горами трупів, кажеться у совєтських звідомленнях.

ТИМЧАСОВИЙ ПРЕДСІДНИК ПАЛАТИ СЕНАТУ. Сенатори гратулюють сенаторові Картерові Гласові, що його обрано тимчасовим предсідником сенату. Він став ним на тій основі, що він найстарший віком сенатор (йому 83 роки життя). Коло нього (від лівої руки до правої): сенатори Барклі, Джордж, МекКелар, Адамс і Конелі.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ВЖЕ ЯКБИ В СОЮЗІ З СОВЄТАМИ

ЛОНДОН. — Сер Стефорд Крипс, британський амбасадор у Москві, та Йосиф Сталін, прийшли по короткій розмові до порозуміння в справах війни з Німеччиною. Наслідком цеї розмови було те, що сер Крипс та Молотов, совєтський комісар заграничних справ, підписали воєнний договір, який відразу ввійшов у життя і не потребує ніякої іншої ратифікації по обидвох сторонах. Тим договором зобовязались Англія і Совєти допомагати собі спільно в війні з Німеччиною і не заключувати ніякого перемиря, ні ніякого мирового договору, без взаїмного порозуміння і взаїмної згоди. Цей договір представляє британський уряд як мілітарний. Та Совєти надають йому характер союзу. В такий самий спосіб як Совєти інтерпретує цей договір англійська преса. Деяка подає навіть у грубих заголовках про „союз" Британії з СССР. При підписанню цього договору, яке наступило в Москві, був присутнім сам Сталін. І він, як подають американські кореспонденти, випив разом з Молотовом чарку шампанського вина на те, щоб договір довів боротьбу з Гітлером до щасливого кінця. Назагал розуміють цей договір в такий спосіб, що положено на папір те, що вже в дійсности було. Тільки далі держиться в тайні, яку саме поміч дістануть Совєти від Англії. Виходить, що Совєти хотілиб, щоб Анґлія таки бралася до інвазії Франції, щоб тим залякати і ослабити Гітлера. Але ледви, чи це станеться. Зате Анґлія буде нищити Німеччину і нею окуповані краї при помочі летунської акції, яка буде побільшена. Тільки дехто побоюється, що цей британсько-совєтський союз готова використати німецька пропаґанда на те, щоб виказувати, що тепер Анґлія іде разом з большевизмом. Та, пише американський кореспондент, це є більше союз проти Німеччини ніж союз з Росією.

СОВЄТИ ВВАЖАЮТЬ АМЕРИКУ СОЮЗНИКОМ.

МОСКВА. — С. А. Лозовський, заступник народнього комісаря заграничних справ, пояснюючи договір СССР з Британією, заявив, що наслідком цього договору теж і Злучені Держави стали союзником Совєтів. Це є самозрозуміле, казав Лозовський, бо Америка є союзником Британії.

НІБИ НЕ ДУЖЕ ЗАЖУРЕНА.

БЕРЛІН. — Перша реакція на відомість про заключення договору між Совєтами і Анґлією є та, що ця подія не матиме ніякого впливу на дальший хід воєних подій, та що потреба знищення „англійської плютократії й большевизму" є очевидна. Так подає це Асошієйтед Прес, додаючи, що в Італії пишуть, що подібний пакт заключено між Францією і Англією на самім передодні французької катастрофи.

ЗАЙШЛА І ТУТ ЗМІНА.

ЛОНДОН. — Британська радіова стація, достосовуючись до британсько-совєтського договору розпочала свою програму гимнами аліянтських держав і совєтською воєнною піснею. Як відомо, минулого тижня були запити в британськім парляменті, чому та стація не грає „Інтернаціоналу", коли грає гимни Аліянтів.

МИР В СИРІЇ.

ЛОНДОН. — З Сирії вислано до Лондону і Віші до затвердження умови французько-британського перемиря. В Сирії вже здержана боротьба на цілому фронті. Які це умови, цього публично не проголошено.

ПЛЕБІСЦИТ, ПОЛЬЩА І СОВЄТИ.

МОСКВА. — З того, що пише совєтська „Правда" виходить, що Совєти згодилисяб на те, щоб плебісцитом вирішило населення Західньої України і Білорусі, куди хоче належати: до Росії чи до Польщі.

ХОТІЛИБ, ЩОБИ ЗАРАЗ БОРОЛИСЬ.

ЛОНДОН. — Замітне те, що Совєти натирають, щоб чимскорше поляки вписувались в ряди совєтської армії й з нею боролись проти Німеччини. А поляки кажуть, що такі справи може вирішити тільки польський уряд, а той хотів би мати польську армію, а не поляків у чужих арміях.

ВАШИНГТОН ДОПОМАГАЄ.

ЛОНДОН. — Усе, що тепер діється у польсько-совєтських відносинах, є добре відоме американському урядові, що одержує постійно точні звідомлення, а теж і сам посередничить через свою амбасаду в Лондоні, щоб замирити польський уряд з СССР.

ПОЛЬЩА ТІСНО З РОСІЄЮ.

МОСКВА. — Московський „Труд" пише, що будуча Польща повинна бути дуже тісно звязана з Росією, бо вона й давніше була залежна від російського сирівця. Як тільки пропаде гітлеризм, пише газета, наступлять дуже тісні й дружні відносини між Росією і незалежною Польщею.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Хвилево безрадні

Не треба дуже мучитись думками, щоб відгадати, якими почуваннями живе сьогодня людина з українського роду, вчитуючись в ту трагедію, яка до неї доходить навіть з тих скупих відомостей, що їх містить американська преса, згадуючи про Україну в звязку з німецько-советською війною. Не оден і не одна рветься, щоб якось тій трагедії зарадити, щоб десь до когось звернутись, щось десь перед кимсь заапелювати, шукаючи порятунку для мученого українського народу в Европі. Тому не диво, що тут і там виринають голоси чи запити, домагаючіся відповіди на те, що нам робити. Як можна заввважити, підносяться запити навіть від таких осіб, що не повиннів питати, а повиннів самі дати на те відповідь, себто, які повиннів знати, як і що в наших обставинах треба робити. Та нам тут іде не про політиків, а про тих звичайних людей, що кермуються тільки серцем і чистими та щирими почуваннями до тих своїх рідних, що караються в Европі. Вони радіб їм допомогти, а не знають як. Щож їм відповісти, як їх потішити?

Український нарід переживав на протязі століть одну трагедію за другою, одне насильство за другим. Сам бився з ворогами, але й бились між собою самі його вороги. Бились за українську шкуру, поки її не поділили, або поки її не захопив сильніший, що хвилево перемагав. Ось так треба глядіти і на теперішні події в Україні, себто як на ті змагання великих потуг, що бороться за перевагу, за те, хто з них має панувати над іншими, а в тому і над Україною й українським народом.

Складаються так фатально політичні обставини, що ми, що є з українського роду, не можемо хвилево обстати тут за українським народом в такий спосіб, щоб могли сказати собі самим і українському народови, що наша допомога чи інтервенція має якийсь успіх. Та політика міняється. Вона особливо в теперішних часах, така змінлива, що можемо бути певні, що й нам вибє краща година. Памятаймо, що українська справа є чиста, ідейна і справедлива. Український нарід терпів і терпить ізза того насильства і тої грубої сили, проти якої так дуже виступає американський нарід. Тому можна вірити, що прийде час, коли ми тут в Америці зможемо протестувати проти насильства над Україною знову з цілою силою, письмом і словом, маніфестаціями і демонстраціями та делегаціями до президента держави й уряду. Прийде певно час, коли нас зачнуть слухати, коли представлятимемо слушну українську справу, коли захищатимемо право українського народу на вільне й самостійне життя. Але тепер, хвилево, не можна цього так робити, якби ми собі цього бажали. Та такі прикрі хвилини треба вміти пережити. А передишку треба використовувати на те, щоби бути готовим у слушнішу годину до тої праці і до тих жертв, яких треба буде незабаром у дуже великих розмірах.

ТІ, ЩО КЕРУЮТЬ ОБОРОНОЮ С. С. С. Р.

З останніх донесень з Москви виходить, що Сталін здає собі справу з того, що наближається момент, який готов багато заважити на дальшій воєнній кампанії, а може й остаточнім висліді війни Советів з Німеччиною. Очевидно, що той вислід, додатній чи відемний, ледви чи зможе заважувати на дальшім ході того великого воєнного конфлікту, який існує між Алїянтами і Німеччиною. У всякому випадку, це є дальша справа, бо тепер іде про те, що буде з війною між СССР і Німеччиною. Вправді як Совети так і Німеччина, себто як Сталін так Гітлер, заповідають, що певно переможуть, але їх власне поступовання зраджує, що не такі вони то дуже певні того, що принесуть дальші події. Совєти полягають не тільки на десятках міліонів вояків, що їх можуть мати, чи на повзах і летунах, що їх мають мати подостатком, але теж, і то головно, на великих просторах, що то вже, як цього вчить історія, знищили не одну велику військову силу, не одного геніяльного полководця. Та проте ріжні воєнні знавці, що беруть це під увагу, зазначують, що таки це булоб великою поразкою для Советів, колиб так німці заняли Москву. А це тому, що советська влада перевела велику централізацію і так усе сконцентрувала в Москві, що тяжко буде тепер наладити державний апарат, коли той центр попав би у німецькі руки. Ось і тому оборона Москви стала тепер головним завданням Верховної Воєнної Ради, що її головою є Сталін. Ось і тому та Рада назначила головним советським стратеґам нові завдання, що змагають до того, щоби припинити за всяку ціну похід німців на Москву. Чи це вдасться, скоро побачимо. Та те є певне, що Сталін покутує тепер за свої „чистки", себто в даному випадку за те, що вимордував теж і багато ґенералів та добрих знавців воєнного ремесла, які тепер моглиб стати йому в пригоді. Чи їхнє місце заступить тепер створена Сталіном Верховна Воєнна Рада, покищо не знати.

Ось ту Раду створив Сталін зараз, як тільки Німеччина розпочала з Советами війну. До тої Воєнної Ради належать крім Сталіна такі воєнні політичні й партійні советські великани: Ворошилов, Молотов, Берія та Маленьков. А найближчими співробітниками і дорадниками Сталіна є такі: Молотов, Андреєв, Маленьков. Жданов, Берія, Ворошилов, Каганович, Мікоян і Калінін.

Ця девятка перетривала всі криваві „чистки", остаючи вірною Сталінові. Згідно з „політичним минулим", цю девятку можна поділити на три групи: старі большевики — Молотов, Андреєв, Ворошилов і Калінін; молоді ветерани — Жданов, Каганович і Мікоян; нові люди — Берія й Маленьков.

Всі вони майже без виїмку є продуктом сталінської політичної кузні, мають його погляди, а пятьох з них навіть носить подібні до Сталіна — вуса!

Соціяльне походження цеї девятки є ріжне. Молотов і Жданов походять з міщанської буржуазії, отже з цеї кляси, яку большевики найбільше ненавиділи. Андреєв, Берія й Калінін вийшли зо села, а решта рекрутується з міського пролетаріяту. Всі вони мають не систематично набуту освіту, а Жданов і Мікоян мають теольоґічні студії подібно як Сталін. З усіх найспосібнішим має бути Каганович.

Усі вони ріжняться теж і щодо національного походження. Грузія заступлена самим Сталіном та Берією. Це мають бути „найбільші дикуни" з цілої советської верхівки. Вірменці мають Мікояна, жиди Кагановича, москалі Жданова, Маленькова, Молотова, Андреєва та Калініна. Україну, як подає американський журнал „Лайф", заступає „малорос" Ворошилов.

Сімох з цеї девятки є членами „Політбюра", цебто „Політичного Бюра Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії". Двох, а саме Берія і Маленьков, є заступниками членів політбюра. Советська „конституція" приписує найвищу владу ... Советському Союзі Верховному Советови (щось ніби парлямент) та і Раді Народніх Комісарів (міністерський кабінет). Та фактично необмежену й абсолютну владу має — Політбюро.

Всі ці найвищі достойники живуть в кремлівській палаті, пильно хоронені НКВД. Вони мають також віллі під Москвою, куди виїжджають на відпочинок. Вони теж користуються найкращими самоходами і вигодами. Та тому, що в Советському Союзі взагалі небагато річей, що моглиб вдоволити людину, прибічники Сталіна витрачають енерґію на здобування щораз більшої влади та винищування своїх противників. А після московсько - большевицького звичаю, всяку опозицію „ліквідується", цебто саджається у тюрму або розстрілюється.

Що представляє собою ця сильна девятка людей, на яких спирається панування Сталіна?

Молотов відграє першу ролю. Він має 51 літ та є народнім комісарем заграничних справ СССР. Ленін назвав його „найкращим писарем в цілій Росії". Молотов, якого правдиве імя є Скрябін, є Сталінови дуже льояльним. Знає Сталіна ще від 1912 р.

Андреєв має 46 літ та вважається знавцем робітничих синдикатів (юній). Він походить зо Смоленська, що тепер є загрожений німецькими військами. Ходив тільки два роки до школи. Марксизм вивчив дорогою самоуки. Його вважають одним з найспосібніших людей в Росії.

Маленьков є одним з нових людей. Має він тільки 39 років та вважається спеціялістом від політики комуністичної партії. Хоч є лиш заступником члена Політбюра, проте Сталін назначив його одним з пятьох членів Верховної Воєнної Ради в Москві. Сталін вірить йому без застереження.

Жданов є провідником комуністичної партії ленінградської округи від часу замордування Кірова в 1934 р. Він має 45 років і дав пізнати себе світови, в 1939 р. наклика́в СССР до війни з Фінляндією. Говорено, що він був попав в неласку Сталіна, одначе тепер він знову на горі.

Берія, подібно як Сталін, є грузин з походження. Займає дуже відповідальне становище в сталінській системі, а саме є головою страшного ГПУ або теперішнього НКВД. Він „вичистив" Єжова з головства ҐПУ, що то був „вичистив" Яґоду з цього становища. Щоб приподобатися Сталінови, він написав історію большевицької революції, в якій є лиш один герой. Це — Сталін. Берія має бути незвичайно інтеліґентний та особливо небезпечний.

Ворошилов має 60 років. Дозволяє кликати себе по простому „Клим". Беруть його за українця (особливо чужинці) тому, що родився в місточку Луганськ в Україні. Є заступником народнього комісаря воєнних справ. Чужинці кажуть, що він є „найбільшим джентельменом серед всеї большевицької еліти" та найкращим стрільцем з револьвера у цілій червоній армії. Є ніби льояльним сталінцем, проте Сталін йому не вірить. Йому заборонено носити бічну зброю (револьвер) на засіданнях ради народних комісарів.

Каганович має 48 літ і вважається одним з найрозумніших людей в Політбюрі. Є теж комісарем нафтового промислу. Йому приписують будову московської підземної залізниці та розбудову Донецького Басену. Походить з бідної жидівської родини; три інші його брати є комісарами та займають високі становища в большевицькій ґієрархії.

Мікоян є з походження вірменин. Має скінчені теольоґічні студії. Він є народним комісарем заграничної торговлі. Підчас революції британські війська були залапали його над Чорним морем та передали більогвардійцям. Та Мікоян вирвався з їх рук перед самою смертю. Він є страшний анґльофоб. З усіх большевиків, що є навколо Сталіна, він був одинокий, якому були дозволили приїхати до Америки.

Калінін має 66 літ і є одним з останніх старих большевиків. Він є головою президії Верховного Совета, що технічно рівнається становищі президента Злучених Держав Америки. Його називають „толерантним старим чоловягою без серця".

Оці люди разом з „батьком" Сталіном кермують тепер теж і війною СССР проти Німеччини. Нема що й казати, що їх судьба тісно звязана зо Сталіном. Який режім не прийшов би по Сталіні до керми в Росії, їх доля булаб така сама як і Сталіна. Та тепер вони при владі, а їх заступниками можна вважати таких: секретар КП(б)У Микита Хрущов, Шверник, секретар від „пятирічок", Вознесенський, Щербаков, Лозовський і Мехліс, політичний комісар червоної армії.

„ВСІ МИ КАНАДІЙЦІ"

Канадійське міністерство Воєнних Услуг минулого місяця видало брошурку п. з. „Всі ми Канадійці", яку написав відомий проф. Ватсон Кірконел. Ця книжечка є, так сказатиб, після словом недавної серії радіо-передач, в яких поодинокі народи брали участь всі народності, що живуть в Канаді.

В цій книжечці проф. Кірконел вкоротці описав двацятьох народностей, що заселюють Канаду. Хоч про українців він нічого нового не подав, все таки, думаємо, наш загал буде цікавий знати, що в нїй про нього сказано:

„Українці (на початку були вони відомі в Канаді як рутенці, галичани, а навіть як і австрияки) є люде, які говорять словянською мовою, і начисляють правдоподібно 45 міліонів душ, що живуть на плодючім чорноземі СССР, на північ від Чорного моря. Українців можнаб визначити як ірляндців словянського світа, які дорожать традицією їхньої давньої слави. В минувшині вони находилися через довгі століття під пануванням їх сусідів, москалів і поляків. Подібно до ірляндців, вони є відомі зі свого повстанчого націоналізму в Европі; рівнож так як перші, мають вони велику скількість поетичних творів, в яких говориться про давні сумні часи, та про битви колишньої доби. Більшість цього належить до їх побутових пісень, т. зв. фольклору, але гордяться вони і дійсними поетами, такими як Тарас Шевченко, Іван Франко і Леся Українка. Славні вони є рівнож за їх прекрасні народні пісні і вишивки. В соціяльнім життю виказали вони небуденну прикмету громадської кооперації, особливо в фармерських кооперативах, в засаді яких є провадити і освітну ділянку.

„Більшість триста-тисячного українського елементу в Канаді є тутешні уроженці, друга ґенерація. Вони вже учаться в наших університетах, займають місця в професіях, в провінціяльних леґіслятурах і в домініяльнім парляменті. В західній Канаді вони в більшості є фармерами; на Сході, як і в Злучених Державах, вони переважно працюють в тяжкій індустрії. Як в Европі так і тут, вони орґанізуються кругом своїх народних домів, які є центрами освіти, драми, співу, спорту і забавних підприємств. Певна але значуча меншість між ними є склонна своїми симпатіями до комунізму, але переважна більшість їх не дала себе переконати солідно зорґанізованій пропаґанді Москви. Є це річчю великого значіння, що всі не-комуністичні українці в Канаді застерегали свої давні спори в жовтні 1940 року, орґанізуючись в один національний Комітет Українців Канади, цілею якого є піддержати Канаду в її воєнних зусиллях". — („Канад. Фармер").

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗІРВАННЯ З УРЯДОМ У ВІШІ

НЮ ЙОРК. — Три організації, а саме „Комітет для оборони Америки", „Боротьба за свободу" і „Союз Демократичної Акції" вислали спеціяльну ноту до секретаря стейту Кордела Гола, в якій домагаються, щоб американський уряд відтягнув дипльоматичне визнання уряду марш. Петена. Поклик цей зроблено знагоди французького державного свята, яким є день 14. липня.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(3)

Хоча нераз вже заходив сюди, хоча кожного разу стрічав його о. Андрій із приязною усмішкою та батьківським цілунком у чоло, ніколи ще не був такий схвильований, як сьогодні. Бож сьогодні не про дрібницю йде. Цеж йде про правду вічну, про спасіння душі. Де його шукати? Чи в православній, батьківській церкві, з її аскетичними святими, бородатими, довгоризими духовниками, чи у величавому костелі, з голосними органами, дзвінками та дзвіночками, голеними ксьондзами у коротких ризах і латинською мовою у богослуженії?

Несміло ввійшов Богданко до келії. О. Андрій, що саме читав грубу книгу, всміхнувся приязно і попросив ближче. Відтак взяв його обіруч за голову й дивився пильно йому в очі, наче хотів із них угадати, що його привело до нього.

— Здоров був, сину. Та чому ти так примарнів, небоже? Чи так жаль тобі за твоєю Україною, за квітистими степами, за батьком-ненькою? Та це нічого великого, привикнеш, людина до всього привикне.

— Ні, отче, в мене є інший фрасунок. Я хотів вас порадитися...

— Говори, дитино, ясніше, бо тебе не розумію. — Він дивився вочі хлопця, начеб хотів відгадати цей його фрасунок.

Богданко налядумувався довго, бо не знав з чого почати. О. Андрій заохочував його своїм поглядом.

— Я, отче, православної віри, у ній я вродився, охрестився, зжився з нею та полюбив її всім серцем. Я слухав науки нашого православного пан-отця Амврозія, а він навчав, що тільки в православній благочестивій церкві можна доступити вічної щасливости. Костела я зовсім не знав, ніколи не був у ньому і його не бачив. Аж ось тут я почув від патрів, що спасіння душі і вічної щасливости можна доступити тільки в костелі. Я хочу знати, де правда? Коли це правда, що тут патри і мої товариші говорять, то... — не міг далі говорити і замявся.

— Ти думаєш, чи може не кращеб було перейти відразу на латинську віру? — договорив о. Андрій.

Богдан не відповів нічого. В його душі йшла боротьба. Він налякався того, що мав сказати й урвав на слові, а о. Андрій відгадав його думку і докінчив за нього. Щож тепер буде, як його любий вчитель скаже: „так, сину, зроби, зміни віру, пристань до костела, а будеш спасенний". І в цей мент, мов потапаючому, коли із нього душа виходить, пригадалася йому вся дитяча молодість, пригадалося, як його маленького привела матуся до церкви, піднесла його попід пашки до тетрапода, та казала цілувати Бозю, як складала йому три пальчики і вчила хреститися. Пригадалося, як о. Амврозій сповідав його вперше, як приступав вперше до св. Причасти. Усе те мов лискавкою стануло перед його уявою, начеб був тепер у чигиринській церкві і все те бачив...

Пригадалися і батьківські упімнення. Йому стало страшно перед своїм учителем нечче перед суддею, що має йому прочитати присуд смерти або життя. Справді: коли почує слова: „зміни віру", не зможе його послухати, бо що сказавб батько й мати. А як не послухає, то пірвуться його сердечні, приязні звязки з любим вчителем. І Богдан став жаліти того; що сюди прийшов.

Настала прикра мовчанка.

Нарешті о. Андрій поклав руки на голову хлопця і дивлячись йому, своїм звичаєм, просто у вічі, заговорив:

— І твій о. Амврозій і наші патри говорили правду та тільки однобічну. Воно справді так є, що й ваша православна, і наша римська віра, або як у вас кажуть, панська, є добра й спасенна для того, що в ній вродився і живе по християнськи, себто сповняє заповіді Божі. Перш усього треба бути справжнім християнином, та не на самих словах, але й на ділах. В обидвох церквах є ті самі заповіді! Тільки, що деякі люди, нерозумні або злої волі, хибно розуміють слово „ближній" і толкують його так, що тільки твій одновірець є твоїм ближнім і тільки супроти нього ти маєш ті християнські обовязки. Кожна людина є твоїм ближнім, ти повинен її любити та по силам твоїм їй помагати. Як не можеш інакше, так бодай тим, що спочуваттимеш йому в горю. Одна щира сльоза над недолею твого ближнього, буде тобі записана в Господа, як твоя жертва на вівтарі любови ближнього. Так, мій сину, це вся мудрість християнської віри й у вас, і у нас. Роби так усе своє життя, а твоя душа буде спасенна, деб ти не молився: у своїй церкві чи нашому костелі. Подумай собі: колиб Господу Богу було цього треба, чи не був би ти вродився в римській церкві? Ми своїм малим розумом не можемо збагнути цього, чому воно так сталося. Та я ще не відповів тобі на питання, що ти його вправді голосно не сказав, але певно собі його подумав: чи не кращеб тобі булоб покинути батьківську віру й перейти на римську? Отже моя відповідь і рада така: не роби цього, сину, бо це дуже небезпечна річ.

О. Андрій покивав при тих словах пальцем.

— Не роби цього, щоб опісля не жалував. Ти ще молодик, не мав коли набрати життєвого досвіду. Тобі може видасться подобатись, видатись кращим за те, що маєш, та опісля, як прийдеш до повного розуму, і зрозумієш, що ти помилився, для тебе, як характерного чоловіка вороття вже не буде, бо соромно тобі буде перескакувати з одної церкви в другу... Берім справу такою, як вона є: у пізнішому віці пригадається людині її молодість, дитячі та хлопячі переживання. І певно тобі пригадається, як тебе твоя мамуня вела за ручку в церкву, з якими почуваннями ти цілував святі образи, складав пальці, щоб хреститися... Пригадаються тобі врочисті свята твоєї церкви. І як тобі тодіб було, колиб ти бачив себе в костелі, а не в своїй церкві? Твоя совість певно не далаб тобі спокою і певно сталоб тобі невимовно жаль втраченого раю, що з нього ти сам себе прогнав. Подумай проте все та відклади свою постанову до часу, коли станеш розважніший та розумніший. Я вважаю дуже нерозумним намовляти та перетягати таких недосвідчених молодиків на іншу віру. Ти цього не слухай!

Слова любого вчителя вливались цілющим ліком на розхвильовану душу хлопчини. Серце наповнялося радістю. В особі о. Андрія бачив свого анґела-хранителя, що здержав його над безоднею, що в неї мало що не впав. Цілував щиро руки свого анґела-хранителя та зрошував їх сльозами вдяки. На серці стало легко. Так легко, начеб мав злетіти на крилах високо, над хмари... до самого неба...

О. Андрій поблагословив його та поцілував у чоло.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПІЗНАЛИ ПО ВТРАТІ

В останньому зошиті ліберального тижневика „Ню Репоблик" находиться стаття правильного її редактора Малколма Ковлі, а в ній такі слова:

„Я жалую й прошу вибачення за те, що поменшував таку демократію в минулому".

Під „такою демократією" він розуміє демократію, яка існувала в Данії до німецької інвазії. Такої демократії Малколм Ковлі недоцінював, порівнюючи її з вимогами ідеальної демократії.

Як жеж і та недосконала демократія пропала, побачив Малколм Ковлі, що вона була варта. І пізнав, як він помилявся.

СВІДОЦТВО ПРАВДІ

Слова його самопризнання до помилки є свідоцтвом для ваги демократії.

Та ще більшим признанням для демократії є вже це саме, що він признався до помилки. Всякі тоталітарні устрої спираються на пропаґанді непомильности провідника. Коли він видимо помилиться, він до помилки не признається. Замісць цього він звичайно переслідує тих, котрі цеї помилки не зробили.

Признанням демократичного провідника до помилки є засвідченням, що основою демократії є правда.

ЩО ВАЖНІШЕ?

Звісно, є люди, які будуть Малколмові Ковлі довго памятати те, що він помилявся.

Специяльно довго будуть памятати ті, що за Малколмом Ковлі насліпо ходили.

Для людей, що ні за ним, ні за ніким іншим, сліпо не ходять, важніше те, що він свою помилку побачив, ніж те, що він помилявся.

КОРИСТЬ З ОДНОЇ ВІЙНИ

В Америці появилася недавно книжка Гекера про книжку Адольфа Гітлера „Майн Кампф" (Моя боротьба).

У цій книжці Гекет радить кожному американцеві прочитати книжку Гітлера. Покищо, ще не видно, чи люди підуть за порадою Гекета; але вже тепер видно, що люди у великому числі читають книжку Гекета про ту біблію націзму.

Розсліджуючи причину цеї популярности книжки про книжку Гітлера, критики догадуються, що напад Гітлера на Росію нарешті переконав недовірників, що Гітлер справді задумує серіозно перевести в життя свій божевільний плян про панування над усім світом.

КОГО БІЛЬШЕ?

Розглядаючи плян Гітлерової кампанії проти Росії, „Ню Репоблик" підчеркує, що йдучи на Україну, Гітлер рахує на ненависть українського населення до совєтського уряду та на симпатії його для німецької армії.

„Ню Репоблик" каже, що він може помилитися. „В Україні й Білій Руси, двох найважніших пограничних державах, ненависть до совєтського уряду серед багатьох людей дорівнює лише їх ненависти до німців, що як живучі за границею дідичі колись грабили ці краї з багатства".

Що багато українців ненавидить і совєтський уряд і німців, це правда, але вони не люблять грабіжників своєї праці, без огляду на те, чи вони живуть за границею, чи дома, в Україні. І помиляються американці, думаючи, що українці ненавидять за визиски головно німців, бо на ділі німці в дідичівськім визиску України не грали великої ролі, на всякий випадок ішли аж по москалях, поляках, румунах і мадярах.

ФАТАЛЬНА ПОМИЛКА

Наконець, можуть помилитися в своїх розрахунках на українські ненависти не лише москалі, німці й американці. Найважніше, що можуть тут помилитися самі українці: з ненависти до існуючого визиску можуть звернутися за рятунком до чинників, що в майбутньому можуть показатися зовсім не гіршими визискувачами від теперішних.

Ситуація, в якій найшовся український народ, незвичайно трудна до розвязання. Зрештою не для одних українців. Вистарчить подумати про ситуацію, в якій найшлися американці. В війні між націзмом і комунізмом хотілиб, щоб війну програв націзм, але так, щоб з того не виграв комунізм.

ПРИМУШЕНИЙ

Російська амбасада в Вашинґтоні роздала між американських журналістів текст промови, яку виголосив на радіо російський диктатор Сталін на вістку, що німецький диктатор Гітлер пішов війною проти совєтської Росії.

Говорив у тій промові Сталін про велику радість, що він може станути плече об плече з британськими й американськими оборонцями „демократичних свобід".

Один американець шукав способу пояснити своїм читачам ці слова Сталіна й вжив для цього наскрізь американську ситуацію. Пригадав він на так зване „шатґон techeдинґ". Так в Америці називається весілля, де родина зведеної дівчини з рушницями в руках заставляє кавалера, що звів дічину, женитися з осоромленою дівчиною. Отже цей автор порівнює промову Сталіна про кавалера на такому „весіллю з рушницями": одначе для повноти порівнання треба, щоб кавалер, котрий присягає подружу вірність зведеній ним дівчині, зо страху перед рушницями, розпустив язика та став величатися, що це за велике щастя в нього, що він може приєднатися до такої гарної родини...

ОСНОВНА ПОМИЛКА

Макс Вернер, автор відомої книжки „Боротьба за світ", пише з приводу німецької війни проти совєтської Росії, що головним товчком німецької мілітарної касти для походу проти Росії було поширене серед неї переконання, що Україна це лише кольонія, яка вичікує переможця.

Макс Вернер вважає цю думку за помилкову, але помилкову лише з того згляду, що совєтська Росія цей край через довгі роки обваровувала проти наїзду.

Зо слів Вернера все таки не ясно, чи й совєтська Росія не вважає теж України за кольонію, при чому між Німеччиною й Росією ріжниця була би лише в тому, що Німеччина щойно цю кольонію хоче добути, а Росія її вже добула й хоче себе в її посіданні боронити. І очевидно Вернер зовсім не певний, чи совєтська Росія вспіє це посідання оборонити, хоча Вернер відай цього бажає. І власне зо становища оборони України перед посяганнями Німеччини, чи не краще було би, якби світ давно перестав Україну трактувати як кольонію, себто край, що з нього чужі люди й народи мають користуватися, а не за край, що в першу лінію має служити інтересам людей, що в ньому живуть.

„ОБСМАЛЕНА ЗЕМЛЯ"

(З канадійського часопису „Український Голос").

Оповідається в біблії в першій книзі Царів, як до царя Соломона прийшло дві молодиці, аби він їх розсудив. Обі молодиці мешкали в одній хаті і обі мали маленьких синів. Одна молодиця вночі приляґла свого синка і вдусила його, а коли пробудилася і побачила, що сталося, встала, взяла з під боку другої молодиці її синка, а свого поклала замісць нього. Коли друга пробудилася, побачила коло себе мертву дитину, але коли приглянулася їй, побачила, що це не її дитина. Одначе друга молодиця не хотіла віддати їй живої дитини. Це, каже, моя дитина, а твоя вмерла. Соломон розсудив жінок в такий спосіб: Казав принести меч і розрубати дитину на двоє тай половину дати одній жінці, а половину другій жінці. Ложна мати годилася з цим, але дійсна мати заголосила: „Добродію мій, благаю тебе: Дай їй цілу живу дитину, не вбивай її!" По цім Соломон пізнав, котра є дійсна мати і сказав дати дитину тій, що хотіла, аби дитина остала живою.

Оповідання про мудрий суд Соломона є загально відоме, але часом забувають про нього люди, що повинні би про нього знати.

Війна пішла на українські землі. Український нарід не хотів її, він її не викликав, він не давав до неї ні заохоти, ні причини. Можемо безпечно сказати, що загал українського народу навіть не знає, за що є та війна. Одиноке, що він знає, то те, що є війна, — в ній з одного боку росіяни, з другого німці, а бються на українській землі. І як від одних, так від других український нарід терпить, хоч одні і другі може й кажуть йому: „Будьте з нами, бо ми з вами". Враз з тим вони йому грозять: „Але горе вам, як не будете з нами!"

Від українського народу це не залежить, котра сторона має наступати, а котра має відступати. Це залежить від чинників поза його контролею. Поки що справа стоїть так, що німці наступають, а росіяни відступають. В такий спосіб пішла війна на українські землі. Як би були наступали росіяни, а відступали німці, то війна булаб вже мабуть на польській землі, а може й на німецькій.

Звичайно буває воно так, що люди мають причину боятися наступу чужої армії, а не тої, що з одної, або другої причини повинніб її вважати за свою. Як Україна від якогось часу є майже уся під Росією, то російську армію повинен би український нарід до якоїсь міри вважати за свою, отже повинен би боятися німецької армії і її вважати за ворожу. Повинен би вважати російську армію за свою бодай з того згляду, що яка третина тої армії складається з українців, підчас коли німецька армія для українців цілком чужа. Одначе на те, аби український нарід дивився так на російську армію, як на свою, потрібно, щоби й російська армія відносилася так до українського населення, як до свого. Та цего сказати не можна.

Від початку німецько-російської війни говорять донесення з німецьких джерел, що супроти українського населення відноситься російська армія не так, як до свого, а як до чужого, та ще й ворожого. В дійсности армія жадної культурної країни не відноситься до найбільш ворожого населення так, як відноситься російська армія до населення, яке має вважати за своє, в цім випадку до українського населення. Слідкуючи за відступаючою російською армією, німецька армія находить цілковито знищений край — попалені міста й села, спалене збіжжа на поли, худоба вивезена, або повбивана, усе майно розграбоване, а населення полишене в голоді і без даху, — аби німці мали з ними більше клопоту.

Та може це злобна німецька вигадка, аби знеславити росіян? Російський диктатор Сталін виголосив в четвер, 3. липня, промову до російського народу через радіо і деякі канадійські часописи надрукували цю промову вповні в перекладі, зробленім російською новинкарською агенцією ТАСС (Телеграфічна Агенція Совєтського Союза). В цій промові взиває Сталін „товаришів, громадян, братів і сестер" до боротьби з Німеччиною. Між іншим він дає таку інструкцію:

„Колективні селяни мусять відігнати всю свою худобу і передати усе своє збіжжа в опіку державної влади для перевозу в підпілля. Усе цінне майно, включно з незалізними металями, збіжжа і опал, якого не можна перевезти, мусить бути негайно знищене".

Що це значить? По відступленню російської армії місцеве населення має лишитися буквально без нічого, — без куска хліба, може й без одіння.

Певна річ — для Німеччини це зовсім несподіваний і додатковий клопіт. З цего боку дивляться на це і деякі люди в Канаді. Виннипеґський щоденник „Фрі Пресс" з 4. липня занотовує цю частину промови Сталіна з видимим вдоволенням.

(Кінець буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

День української жінки.

В неділю, 29. червня 1941. р. за старанням Філії СУА відбувся в нас величаво „День української жінки" в парку Велкам (в городі громадян Присташів). Хоч погода не сприяла нам, бо небо було покрите густими дощевими хмарами, проте членки СУА не звертали на це уваги, а від самого ранку почали приготовляти все, щоб цей день випав якнайкраще.

Біля полудня сонце таки показалося зза оловяних хмар і зробилася гарна погода. Рівночасно почали зїжджатися гості з усіх сторін. Біля третьої години почато свято відправою молебня, який відслужили о. Степан Побуцький і о. Володимир Левицький. Обидва панотці виголосили патріотичні промови, які розносилися при помочі голосника по цілому парку.

Відтак голова дітройтської філії СУА, пані Марія Сена, відкрила свято вступною промовою, підкресляючи значіння „Дня української жінки". Вона сказала, що такі свята започаткували ще українські жінки на рідній землі, а тепер цей звичай поширився також і в Америці. Потім провідниця свята відчитала привітні телеґрами від пані О. Штогрин з Філядельфії, Па., й панни Юстини Смарш з Бофало, Н. Й.

Головний реферат про „Змагання української жінки" виголосила пані Катерина Хомяк. Вона згадала про велику працю й посвяту наших визначних жінок та про змагання перших жінок-піонірок жіночого орґанізаційного руху. Пані К. Хомяк передала також привіт святові від „Федерації українців в Мішіґен".

Заступниця голови філії СУА в Дітройт, Міш., пані А. Ганиш, виголосила кінцеву промову, в якій змалювала активну працю нашого жіноцтва зорґанізованого в рядах СУА. Вона взивала, щоб українські жінки ставали в ряди СУА.

Зараз після її промови відбулася на вільному повітрі вистава з життя українського села. Це „Обжинки". На плятформу вийшли дівчата з обжинковою піснею „Місяцю нароженьку" на устах. Панна Текля Шандяк несла великий вінок з пшениці, за нею йшли панна Ольга Наконечна, пані Марія Івасюк й старостина пані Катерина Ігнатюк, а за ними решта женців. Всі були вбрані в українські національні строї та несли серпи з колосками пшениці. За ними йшла музика українського краєвого стилю та приґравала кожну стрічку пісні. Так співаючи дійшли женці аж до господарів. Молода низько вклонилася та віддала їм вінець на знак закінчення жнив. Господарі (ролю їх грали громадяни Присташі) приняли вінець та подякували женцям. Музика заграла традиційної української коломийки й всі женці пішли в жвавий танець.

Так закінчилася вистава. Така жива картина була свого роду новиною в нашій громаді, тому припала всім гостям до вподоби. Виставу підготовила членка СУА, пані Катерина Ігнатюк.

Вірю, що підчас цеї вистави многі з глядачів полинули були думками в рідні сторони, на Україну, де колись проводили свої безжурні та діточі літа. Вони напевно пригадали собі ті часи, коли з родиною та близькими приятелями ходили на поле підчас жнив. Але неодному серце краялося з болю та жалю на згадку тих страшних подій, що тепер відбуваються на українських землях, це гинуть від куль в отвертому полі чи замордовані в підвалах ҐПУ тисячі наших братів і сестер.

З такими думками розходилися гості по парку, а дехто до української гостинниці, прикрашеної образами українських визначних жінок і українським тризубом, прибраним вишитими рушниками. Гостинниця була вдекорована горою американськими та українськими прапорами, а на столиках, застелених білими скатертями, були живі китиці цвітів.

Вечором коло 7. години зложено привіти від гостей. Д-р А. Т. Кібзей згадав про заслуги й працю українського жіноцтва в дітройтській громаді. Ред. С. Фік сказав, що українські жінки вміло виказали свою здібність як в родинному так і громадському житті.

По привітах відбулося ще підприємство й на цьому закінчено „День української жінки". Вірю, що це свято принесло матеріяльні та духові користи всім членицям СУА й заохотило їх до ще більш жертвенної та активної праці в орґанізації.

Катерина Хомяк.

ВІДЖИЛИ...

У звязку з вибухом німецько-російської війни торонтонські поклонники „ясного сонічка" Сталіна, використовуючи приятливу для них політичну конюнктуру, заворушилися, віджили... Зорґанізували т. зв. „Український комітет оборони Батьківщини" (лише не відомо котрої батьківщини!?) та й навіть на неділю, дня 29. червня, до „Стренд" театру скликали віче. Перед вічем проголосили в місцевих ґазетах, що вони репрезентують 10,000 українців в самому Торонті та 500,000 в цілій Канаді. Кажуть, що на те віче було зійшлося аж 1,500 людей. Між промовцями був алд. Е. Боґарт та один із редакторів ґазети „Ґловб енд Мейл". При тій нагоді навіть не забули на Червоний Хрест, бо зібрали, кажуть, 200 дол. Що за поспішна зміна! Недавно із свойого підземелля підюджували всіх і вся проти демократії, проти Британії, викликуючи страйки й громадські заколоти, а тепер... патріоти! Трудно повірити!

МОСКВА ДАЛІ ХВАЛИТЬ ПОЛЯКІВ

МОСКВА. — Московське радіо далі описує подвиги поляків у боротьбі з німецьким наїзником. Особливо підносить польських партизанів, яких ряди з кожним днем збільшаються.

ИДУТЬ ДО БОЮ.—Російська світлина показує російську піхоту, що поспішно переходить вузький понтоновий міст на боєву лінію. За ними димова заслона. Світлину переслано радієм з Москви.

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету з У. Н. Союзом).

(10)

Аранжовка української пісні для хору.

Треба сказать, що наша народня пісня викликала у нас особливий рід композиції, так звану „аранжовку народньої української пісні для хору". Відомий музикольоґ, професор празького Карлового Університету, Зденек Нееллі, дав найвище признання цій ділянці нашого мистецтва і називає її „мистецтвом самобутнім, ориґінальним і високим, якого не має жадний нарід, а яким Україна може гордитись, бо українська обрібка народньої пісні перевищує таку обрібку в інчих народів". Више ми казали, що канти своєю гармонізацією спричинились до певного типу гармонізації народної пісні. Але ці досить примітивні способи гармонізації канту й пісні в XVII. й XVIII. ст. за часів шкільних драм, пасій та траґедій, були тільки початком цього роду. Фактично серіозного у художнього характеру набрала вона аж з діяльністю батька української музики М. Лисенка (1842-1912). З його творами в цій ділянці утворився певний напрямок „Лисенківський", в якому старання зберігти національні риси пісні стояли на першому пляні, а опрацювання пісні полягає в „підголосочному" способі голосоведення, при чому й самий характер „підголосків (побічних голосів) шукається в давній мельодії, взагалі в народній пісні. До цього напрямку належать: Кошиць, Філярет Колесса, Барвінський, Людкевич і Стеценко. Далі від Лисенківських засад, більше на загально-музикальному ґрунті стоять: Леонтович (1877-1919), Степовий (1880-1920) і Ступніцький. До напрямку Леонтовича належить М. Гайворонський, що живе тепер в Америці.

Для популяризації української пісні між чужинцями багато спричинився Ол. Кошиць, якого аранжовки української пісні для хору видано на німецькій, чеській, французькій і англійській мові (у виданню "Witmark & Sons" в Ню Йорку, яких по останніх обчисленнях фірми вже продано 200,-000 примірників). Деякі видання в англійській мові є й у М. Гайворонського.

Оперове мистецтво.

Оперове наше мистецтво почалось власне тоді як на заході й майже в такій самій формі (Флорентійці 1600. р.). Як там, так і нас, воно полягало спершу в музичних прикрасах до романтичних творів. Наші інтермедії в шкільних драмах, починаючи з 1619. р. (Дзвоновський, Гаватович, Дм. Туптало, Л. Баранович, С. Полоцький) та співи в пасіях і містеріях повні отсих хорових аранжовок канту й пісні. Постепенно серед тих випадкових номерів співу починають зявлятись сольні номері, що вже мають відношення безпосередньо до розвитку дії, а далі цим шляхом мистецтво вокальне поруч з інструментальним супроводом, входить вже в театральну дію й опановує всім представленням, спершу у вигляді світської драми зі співом, потім оперети, і нарешті опери.

Вже в половині XVIII. ст. опери наших корифеїв — Бортнянського — „Алкід" (1778), „Квінт Фабій (1779), „Сокіл" (1786), „Стратоніка" (1787) та Березовського „Демофон" (1775), що зявляються на афішах европейських театрів (спершу італійських) уявляють собою фахові опери найвищого тогочасного ґатунку, хоч правда характеру загально европейського (ближче італійського), але з подихом української мелопеї. Правдиваж наша національна опера, перейшовши шлях делетантизму через Гулака-Артемовського, Ніщинського, Вербіцького, Воробкевича, Аркаса та Січинського, встає на повний зріст в партитурах М. Лисенка (1842-1912) й П. Сокальського (1832-1887). Головнеж, що в їх творах при всій европейській техніці музичного письма на першому пляні стоїть національний дух як в характеристиках персонажів, так і в загальному подиху музики. Нове покоління наших композитів з початку XX. ст. підняло українську оперу на верхи сучасного мистецтва, ввівши в оперове письмо всі здобутки новіщої музики, включно з так званим „модернізмом" (Лятошинський, Рудницький). Давать історичну оцінку тим численним творам ще рано, — вони належать до критики*).

—o—

Разом з оперою встає на рівні ноги й починає інтензивно розвиватись і наша інструментальна музика всіх родів і напрямків, починаючи від симфоній концертів, ансамблів, до дрібних творів чисто інструментальних та зі співом сольовим і хоровим. Разом з тим сучасний закордонний світ знайомиться з нашою новою музикою в концертах сучасних артистів — Микиші, Рудницького, Бойченка — в Европі, Придаткевича й Углицького — в Америці, та Любки Колесси в Канаді; як раніш знайомився з нашою піснею в концертах української Республиканської Капелі (Укр. Нац. Хор) Ол. Кошиця. До їх роботи багато причиняються й наші вокальні сили: Марія Сокіл, Марія Гребінецька, М. Голинський і П. Ординський.

—o—

Щож торкається хорового мистецтва, то в Україні його прапор не схилявся ніколи. Наша батьківщина була все скарбницею хорових співаків і хорового співу. Ще Літописи наші з XII. ст. свідчать про народній хоровий спів наших предків. „Студійський Устав Києво-Печерської Лаври", запроваджений там св. Теодозієм 1029. р. головну увагу віддає хоровому церковному співові, школа „Деместиків" (співаків) заснована при Десятинній церкві в Києві ще св. кн. Володимиром в X. ст., наші збірки вдвоє-строчного, й троє-строчного співу, з XIV-XV. ст., твори наших композитів з XVII. ст. на 4, 6, 8, 12 і 24 голоси, — все це каже нам, що хоровий спів в Україні ніколи не замовкав, а все йшов вгору й досягав найвищої техніки. Хори Київського Братства чарують чужинців — Ґербінія в 1675. р. й диякона Павла Алепського 1654. року; Російська Царська Капеля, складена з українців, під дириґентством Бортнянського дивує співом Гайдна й Бетговена в 1769. р. у Відні. Приватні капелі при дворах українських панів і вельмож, у гетьманів — (Розумовського), при церквах, монастирях, епископських катедрах визначаються знаменитими голосами і співають найтруднішці композиції. Знаменита капеля Як. Калішевського (1856-1923. р.) при Київській Софії вважається композитором Чайковським за найкращий хор в Европі, а „Українська Республиканська Капеля" (Український Національний Хор) О. Кошиця в світовій подорожі здивував увесь культурний світ найвищим хоровим мистецтвом і здобув лаври й триюмфи українській пісні й українському народові.

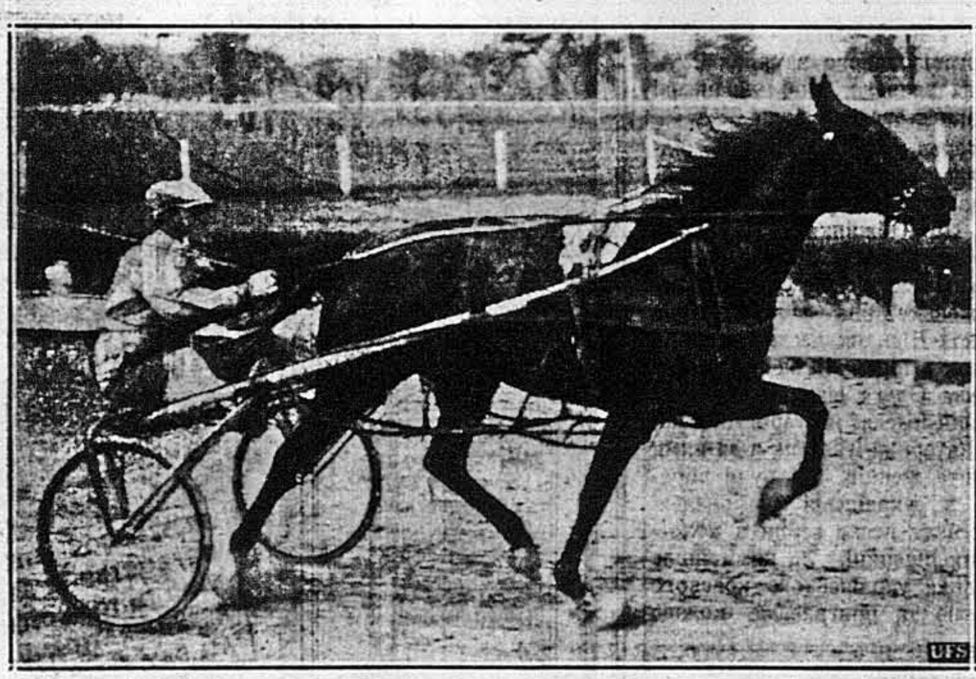
Тепер деякі з наших мистців працюють в Америці на славу нашого народу — Кошиць, Гайворонський, Придаткевич, Рудницький, Голинський, Углицький, Любка Колесса, Марія Сокіл, Марія Гребінецька, Петро Ординський. Всі вони, може не однаково, але високо тримають прапор українського мистецтва, та поширюючи рамці американської мистецкої палети.

—o—

Отже українська музика до цього часу мала завше у свойому підкладі творчість нашого народу, як ґрунт національний та дороговказ національного напрямку (щоб бути музикою українською по суті, а не територіяльно). Без огляду на несприяючі політичні й історичні обставини, той сутонародний підклад відігравав завше ролю будівничого ще з самих давніх часів, він викликав національний ренесанс в минулому віці й тепер запліднює славне будуче нашої музики, яка вже готовиться до свого орлиного злету. Але давши майстрів світової слави, вона ще чекає на свого музичного Ґенія. „Єй, гряди скоро, Господи!", скажемо й ми словами Апокаліпсу.

(Кінець).

*) Загально на цей час маємо: композиторів 36; опер (нових) 12; симфоній 34. Фортепіанових великих концертів 25; балетів (на орхестру) 4; ансамблів ріжних 28; хорів з орхестрою 7. і безліч творів вокальних, — сольових з фортепіяном або орхестрою, „a capella" хорових та хорових з фортепіяном і орхестрою.

З ПЕРЕГОНОВОГО СПОРТУ.
Славний у того роду перегонах кінь Гарволо.

НІМЦІ ЗАЧИНАЮТЬ ОПИСУВАТИ СВОЇ УСПІХИ

Перший раз від довшого часу зачинають німецькі офіційні звідомлення подавати дещо ширше про военну кампанію на сході. З того, що подають ті звідомлення, виходилоб, що советська армія вже не є спосібна ставити такого опору, що міг би здержати німців від того, щоб передертись через оборонну Лінію Сталіна і піти на Ленінград, Москву і Київ. Комунікати ідуть так далеко, що заповідають, що впадок тих трьох головних міст є неминучий, бо панцерні дивізії мають вже оперувати поза Лінією Сталіна.

ЩЕ НЕ ЗАЧАЛАСЬ ВЛАСТИВА БОРОТЬБА ЗА МОСКВУ

Французькі военні знавці ставляться дуже обережно до німецького походу на Москву. Кажуть, що покищо не знати, чи головні сили Советів зломані. Це покажеться доперва в боротьбі за Москву, яка зачнеться під Смоленськом. Якщо советська армія там вдержиться, то війна може затягнутись в безконечність.

ТУРКИ НЕ ДУЖЕ ВДОВОЛЕНІ

З того, що подає кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", виходилоб, що турецькі кола, що відносились постійно ворожо до Росії, не дуже вдоволені з военного договору Британії з Советами.

НІМЦІ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ

БЕРЛІН. — Німецька преса пригадує, що націстівський уряд рішив вважати саботажниками усіх польських вояків, що є в російськім полоні й пішли знову воювати проти Німеччини. Якщоб ті вояки попали в німецький полон, будуть поставлені під военний суд.

ЕСПАНСЬКА СИНЯ ДИВІЗІЯ

Так зветься та дивізія, що збирає добровольців, що готові помагати Німеччині воювати з Советами. Перша частина вже відійшла до Німеччини.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 18. липня, в годині 8. ввечір, в домі, де звичайно збори відбуваються. Просимо всіх членів і члениць прийти на ці збори конечно, бо маємо справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; П. Ярема, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Чергові збори Бр. св. О. Николая, від. 5. відбудуться в суботу, 19. липня, в домівці У. Д. Клюбу, 31-14 Ґренд Еве., в Асторія, Л. Ай. Початок зборів у годині 7:30 вечером. Усі наші члени та члениці повинні обовязково в означеному часі на ті збори явитися та вислухати уважно як касових так й рекордових звітів. Надміняється, що всі наші члениці, котрі дотепер вплачували по 2 ц. тільки до місцевої каси на кошти адміністрації Братства, згідно з ухвалою піврічних зборів в місяці червні ц. р., від тепер можуть вплачувати свої приналежности до місцевої каси на рівні з мужчинами, а тим самим користовуватися тими самими правами й привілеєма на рівні з прочими членами нашого відділу. — За уряд: В. Врубльовський, предс.; А. Климишин, скарб.; М. Беля, секр.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН ч. 355. — Зручність проти сили.

Як Том злетів на спину Банчака, той думав, що Том шукає собі з ним боротьби. У відповідь Банчак почав нападати на Тома.

Не лишалось Томови нічого, як приняти визов. В боротьбі він рішив уживати тої самої тактики, що врятувала його в боротьбі з Юґтом.

Але його зручність не могла йому нічого помогти. В порівнанні з величиною і силою Банчака, Том був немічний.

Банчак обняв Тома в свої могутні лабети і вже окрик смерти виривався йому з його волохатих грудей.